

VÉDETT DISZNÓK

A Fülöp-szigeteken több vad-disznófaj él, mint a világon bárhol. Sajnálatos módon a szigetek „büszkélkedhetnek” a legtöbb veszélyeztetett disznófajjal is, ami a tájképet szemlélve nem tűnik véletlennek...

A Fülöp-szigeteken erdő csak néhány helyen maradt. Palawan szigetének északi részén, a mindennapos fegyveres konfliktusoktól vérző Mindanao szigetén, egy kevés Samar keleti felén, valamint a legérzékenyebb Luzon északi részén, főleg a Sierra Madre hegységben és Kalinga tartományban. Valamikor a 7100 sziget 96%-át mangrovemocsarak, síkvidéki esőerdők, a domboldalakon hegyi erdők, a hegyeket mohaeerdők borították. Napjainkban az ország 18%-át fedi erdő, de csak 7% az eredeti. Az ország területének alig 4%-a élvez valamilyen védelmet.

A disznók atyja

Van, aki egész életét a disznóknak szenteli, mégsem egy sertésztepen dolgozik. Az illetőt úgy hívják, hogy Dr. William Oliver, és az IUCN (Világ Vadvédelmi Unió) disznó-, pekári- és vízilóspecialista csoportjának elnöke. A fent említett helyzet miatt az év jelentős részét a Fülöp-szigeteki disznók kutatásának és fogságban történő tenyésztésének szenteli. A Fülöp-szigeteken élő disznók Földünk legvesélyeztetettebb patásai, és hat alfajuk csak itt él. A veszélyeztetett fajok összes példánya a Nyugati-Visaya-szigeteken fordul elő.

A természetes zöldsztakaró eltűnésének legjobb példája Negros szigete. A sziget a disznók utolsó menedéke lenne, de megfelelő élettér hiányában a fogságban szaporított példányokat nincs hova visszatelepíteni. A szabadon élő fajokat élőhelyük elvesztése mellett legjobban a genetikai „szennyeződés” veszélyezteti. A farmerek által félvadon tartott házidisznók első ránezésre alig különböznek vadonélő társaiktól, akikkel gyakran alkotnak egy csapatot. A helyi vadászok által lőtt disznók többsége már hibrid, jellegzetes nagy fülekkel, rövid arccal, rövid lábakkal és kevert színekkel.

Egy disznóval kevesebb

A visayani disznó (*S. cebifrons ssp.*) hímjeinek jellegzetessége, hogy a novemberi párzási szezonra hosszú, lógó sörényt növesztenek, melyet egészen a tavaszi vedlésig büszkén viselnek. Erre más disznó nem képes, sőt az összes emlős között is csak pár fajnál figyelhető meg ugyanez. Másik érdekesség, hogy ellentétben más disznófajokkal, a nőtény mindössze 1-4 utódot szül. A kis malacok fejlődése ráadásul szokatlanul lassú, ami a tenyésztésükben okoz nehézséget. A disznók megmentésére 1991-ben megalapították a Visayani disznó Megmentési Programot, majd 1994-ben tervszerű tenyésztésbe kezdtek. Ebben két negrosi és egy panayi tenyésztőtelep, a San Diego Zoo és a Los Angeles Zoo vesz részt.

Colin P. Groves, a canberrai egyetem professzora a világ múzeumaiban fellelhető példányok összehasonlító vizsgálata alapján tisztázta a különböző szigetektől származó alfajok helyzetét. Ezzel párhuzamosan indult a példányok DNS-vizsgálata és fotózása is. A vizsgálatok számos új eredménnyel szolgáltak, például új alfajokkal. Sajnos

Buzás Balázs felvétele

eközben az is világossá vált, hogy a Cebu-disznó (*S. cebifrons cebifrons*) végleg elvesztette életterét és kipusztult a vadonból.

Végleg leírják?

A Fülöp-szigeteki veszélyeztetett fajok tanulmányozására és szaporítására létrehozott Negrosi Erdei és Ökológiai Alapítvány (NFEFI) tenyésztőtelepén jelenleg a visayani disznó alfajait tartják eredményesen. Eközben olyan viselkedésformákat figyeltek meg, amire a szabad természetben nem lett volna lehetőségük. A Palawan szigetén található Irawan Krokodiltenyésztő Intézet is részt vállal a munkában, ők a szigeten endemikus palawani szakállas disznó (*Sus barbatus ahoenobarbus*) példányait szeretnék szaporításra bírni. A Manilától délre fekvő Los Banos Egyetemen a Fülöp-szigeteki disznót (*Sus philippinensis ssp.*) tanulmányozzák, de más fajokat is szívesen tartanának.

Persze a tenyésztés önmagában nem elég, ha nem párosul a megfelelő felvilágosító munkával. A csak a Fülöp-szigeteken élő állatfajokat bemutató poszterek és a vidéki előadások mind-mind ezen egyedülálló fajok megőrzését szolgálják. Munkájuk szükségességét mi sem jelzi jobban, mint egy új alfaj (*Sus cebifrons ssp.*), mely felfedezése előtt kipusztult Guiimaras és Siquijor szigetéről. Panay és Masbate szigetén élő populációja is kritikusan veszélyeztetett, de példányok alapján legalább sikerül a tudomány számára leírni. Remélhetőleg nem végleg...

B. B.

További információk:
www.pigpectag.org

A fülöp-szigeteki disznók rendszertana (Groves, 1997):

Nem endemikus fajok:

Sus barbatus barbatus MÜLLER, 1838 – Szakállas disznó, Sibutu, Tawitawi, Sulu Archipelago

Sus barbatus ahoenobarbus HUET, 1888 – Palawani szakállas disznó, Balabac, Palawan, Calamian

Endemikus fajok:

Sus cebifrons cebifrons HEUDE, 1888 – Cebu-disznó, Cebu

Sus cebifrons negrinus SANBORN, 1952 – Negrosi disznó, Negros

Sus cebifrons ssp. – új, tudományosan még nem leírt disznó-alfaj, Panay, Masbate, Guiimaras, Siquijor

Sus philippinensis philippinensis NEHRING, 1886 – Fülöp-szigeteki disznó, Észak-Luzon

Sus philippinensis mindanensis FORSYTH MAJOR, 1897 – Mindanao-szigeti disznó, Mindanao, Balabac, Leyte

Sus philippinensis oliveri GROVES, 1997 – Oliver-disznó, Mindoro

Sus sp., - Sulu-disznó, Tawi-tawi, Sulu-szigetek

Sus ssp., - új, tudományosan még nem leírt disznó-alfaj, Lubang, Romblon, Tablas, Jolo, Sibulan